

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

КУЛЬТУРА ЯК ФЕНОМЕН ЛЮДСЬКОГО ДУХУ

(БАГАТОГРАННІСТЬ І НАУКОВЕ ОСМИСЛЕННЯ)

Збірник матеріалів

VII Міжнародної наукової конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів

28 жовтня 2025 року

Львів 2025

«Культура як феномен людського духу (багатогранність і наукове осмислення)»: збірник матеріалів VII Міжнародної наукової конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів, м. Львів, 28 жовтня 2025 року. Львів: ЛДУ БЖД, 2025. 382 с.

РЕДКОЛЕГІЯ:

Ярослав ІЛЬЧИШИН, кандидат педагогічних наук

Ігор КОВАЛЬ, кандидат педагогічних наук

Лідія ВЕРБИЦЬКА, кандидат філологічних наук

Ірина БАБІЙ, кандидат педагогічних наук

Христина ВЕРБИЦЬКА, кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент

Тетяна БОТВИН, доктор філософії, доцент

Марія ІВАНЧЕНКО, кандидат філологічних наук, доцент

Марина КУЛЬЧИЦЬКА, кандидат філологічних наук, доцент

Галина ХЛИПАВКА, кандидат педагогічних наук

Тетяна КОНІВЦЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент

Тетяна ПУНДИК

Технічне оформлення: **Андрій БАБИЧ**

Збірник укладено за матеріалами VII Міжнародної наукової конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів «Культура як феномен людського духу (багатогранність і наукове осмислення)» 28 жовтня 2025 року.

Матеріали друкуються українською та англійською мовами.

Збірник містить матеріали таких тематичних секцій

- Секція 1. Мова як інструмент гібридної війни.
- Секція 2. Українська культурно-національна складова світової цивілізації. Культура і війна.
- Секція 3. Етичне й естетичне в культурі. Релігія як сфера культури.
- Секція 4. Соціально-психологічні чинники культуротворення. Соціокультурний вимір науки. Інформаційно-комунікаційні технології як новітня форма існування культури.
- Секція 5. Національні мови і культури в їх специфіці та взаємодії. Гендерна чутливість у культурі.

За точність наведених фактів, самостійність наукового аналізу та нормативність стилістики викладу, а також за використання відомостей, що не рекомендовані до відкритої публікації, відповідають автори матеріалів та їхні керівники.

3. Каменчук, І. А. (2017, листопад 18). Етика й естетика держави. В *Верховенство права очима правників-початківців* (с. 44-46). Одеса: Видавничий дім «Гельветика». dspace.onua.edu.ua

4. Піщанська, В. М. (2024). Специфіка естетичного у формуванні сучасної української культури. *Культурологічний альманах*, (2), 373-379. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.2.46> almanac.npu.kiev.ua

УДК 008:792.071.2

ТЕАТР І МУЗИКА ЯК ПРОСТІР СВОБОДИ: ФЕНОМЕН ГУРТУ «SCHMALGAUZEN»

Інна СВЕРЕДЮК

Науковий керівник – Галина ХЛИПАВКА, доцент кафедри українознавства та

міжкультурної комунікації, кандидат педагогічних наук

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

У сучасній українській культурі театр і музика дедалі частіше поєднуються у формах, що виходять за межі традиційних жанрових канонів. Це свідчить про появу нового мистецького явища — синтетичного простору свободи, де відбувається взаємопроникнення видів мистецтва, нові експерименти з тілом, звуком, словом і соціальним жестом.

Феномен українського театрального-музичного гурту «Schmalgauzen» є одним із найяскравіших прикладів цього синтезу. Їхня творчість — це не просто виступ, а своєрідна експериментальна лабораторія театру, музики й філософії дії, де пошук художньої правди поєднано з потребою внутрішньої свободи.

Як зазначає культуролог В. Хроменко, «сучасне українське мистецтво після 2014 року все більше постає як мистецтво опору — через самоусвідомлення, іронію та звільнення від страху бути іншим» [7, с. 12]. Саме цю тенденцію уособлює «Schmalgauzen», перетворюючи сцену на простір внутрішнього й суспільного звільнення.

Гурт Schmalgauzen виник у середовищі студентів Київського університету театру, кіно і телебачення ім. І. Карпенка-Карого, де акторська освіта поєдналася з потребою музичного експерименту. Викладач Андрій Самінін, який запропонував назву, вбачав у ній ідею «чогось незвичного, незручного, але живого».

Репетиції колективу починалися у селі Іванковичі на Київщині — символічно, адже саме там актори-музиканти вперше створили власний «театр звуку». За словами учасників, «у нас не було мети стати гуртом — ми просто грали, бо не могли не грати» [6].

Сьогодні «Schmalgauzen» — це Владислав Михальчук, Михайло Матюхін, Георгій Ярмоленко, Роман Дебрін, Євгеній Запояско, Кирило Липко; режисер — Андрій Ширко. Їх об'єднує не стиль, а етика творчого ризику.

Унікальність «Schmalgauzen» полягає в тому, що вони не імітують театр у музиці, а творять музичний театр, де імпровізація стає основним драматургічним принципом. Їхня формула — «імпровізація в системі» — означає гармонійне поєднання спонтанності з внутрішньою структурою дії.

Як підкреслює теоретик театру Г. Веселовська, «у постдраматичному театрі XXI століття музичність мислення стає основою сценічної композиції» [1, с. 87]. «Schmalgauzen» саме на цьому перетині — між театральним тілом і музичним ритмом — відкривають нову якість сценічної комунікації.

Еволюція гурту засвідчує зміну співвідношення театру й музики: від переважання музики (30/70) до рівноваги (50/50). Цей баланс — символ зрілості колективу.

Постановки гурту базуються на творах Августа Стріндберга, Томаса Манна, Семюеля Бекета, Роберта Вальзера. Програми «Avgusto & Gustav», «Silence to Silence» вражають синтезом літературного підтексту, фізичного театру та філософської музики.

Грим і пластика акторів набувають символічного змісту — це «маска пам'яті», як вони самі її називають [5]. У цьому виявляється спадкоємність із традицією європейського експресіоністичного театру, але в українському контексті — це ще й образ відродження після травми.

Серед майбутніх задумів — вистава за мотивами творів Миколи Вінграновського, що поглиблює діалог між класичною поезією й сучасною сценічною мовою.

«Schmalgauzen» переосмислюють театр у добу цифрової культури. Їхні виступи стали вірусними у TikTok та Instagram — платформах, які перетворилися на альтернативну сцену. За даними дослідників медіакультури, «нові медіа створюють для театру простір негайного співпереживання, де глядач стає співтворцем» [4, с. 39].

Саме ця взаємодія із глядачем у цифровому середовищі дала гурту поштовх до популярності: «від TikTok до концертних залів» [3]. Таким чином, «Schmalgauzen» не лише демонструють сучасне мистецтво, а й модернізують саму модель театрального спілкування.

До 2022 року гурт творив переважно російською мовою. Після початку повномасштабного вторгнення колектив повністю перейшов на українську, переклавши попередні тексти. Цей вибір має не лише лінгвістичне, а й етичне вимірювання.

Як зазначає дослідниця О. Забужко, «мовна свідомість у час війни стає питанням не комунікації, а гідності» [2, с. 18]. Саме таку позицію демонструє «Schmalgauzen», доводячи,

що українська мова може бути не лише засобом висловлення, а й носієм нової музичної свободи.

Феномен «Schmalgauzen» — це зразок нового типу українського мистецтва, у якому поєднано театральну пластичність, музичну імпровізацію та громадянську чутливість. Їхня творчість уособлює перехід від форми до сенсу, від експерименту до духовного свідчення.

Театр і музика в їхньому виконанні стають не просто засобом вираження, а простором свободи, у якому сучасна українська людина говорить мовою тіла, звуку й совісті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Веселовська Г. Постдраматичний театр у просторі сучасної культури. — Київ: НАКККиМ, 2019.
2. Забужко О. Планета Полин: коротка історія сучасної української свідомості. — Київ: Комора, 2023.
3. Прорив року: від TikTok до великих концертних залів // The Village Україна. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.village.com.ua/village/culture/culture-interview/351999-proriv-roku-vid-tiktoku-do-velikih-kontsertnih-zaliv>
4. Підгорна О. Театр у цифрову епоху: медіа як сцена. — Київ: Інтермедія, 2022.
5. Schmalgauzen: університет, який нас зібрав // Жителі.org. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.zhyteli.org/post/schmalgauzen>
6. Schmalgauzen: шукаємо ангар для подарунків шанувальників // TyKyiv.com. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://tykyiv.com/intervyu/uchasniki-gurtu-shmalgauzen-shukaemo-angar-dlia-podarunkiv-shanuvaynykiv/>
7. Хроменко В. Українське мистецтво після Майдану: феномен свободи // Культура і сучасність. — 2021. — № 2. — С. 9–16.

УДК 159.923-055.2:[17.023.36+179.6] (043.2)

ЖІНКА-РЯТУВАЛЬНИЦЯ: НОВИЙ КУЛЬТУРНИЙ СИМВОЛ МУЖНОСТІ І ГУМАННОСТІ

Анна Барановська

*Науковий керівник - Лідія Вербицька, завідувач кафедри українознавства та
міжкультурної комунікації, кандидат філологічних наук
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності*

Сьогодні у XXI ст. українське суспільство в умовах повномасштабної війни переживає глибокі трансформації, модернізацію державних структур та щоденні виклики безпеки населення. І в цих умовах жінка-рятувальниця стає не просто працівницею у структурі